

Receptie van dramatische nieuwsfoto's: de rol van empathie, need for arousal en attitude tov journalistieke ethiek in de evaluatie van publiceerbaarheid

Probleemstelling en theoretisch kader

Recente gruwelijke nieuwsbeelden van aanslagen en onthoofdingen in Syrië hebben het debat over de publiceerbaarheid van dergelijke beelden op de publieke agenda geplaatst. Toch is dit debat niet nieuw: onder meer aan het begin van W.O. II (Roeder, 1993), de Viëtnamoorlog (Hallin, 1986; Patterson, 1984) tijdens het conflict in Bosnië in de jaren '90 (Fenton, 2005) en tijdens de Irakoorlog (Silcock, Schwalbe & Keith, 2008) werd het recht op bescherming en het recht op informatie tegen mekaar afwogen, niet in het minst door de pers zelf maar ook door de overheid. Dramatische beelden in het nieuws kunnen immers leiden tot sterke fysiologische en affectieve reacties bij het publiek (Bradley, Codispoti, Cuthbert & Lang, 2001; Dart Center for Journalism and Trauma; Sharkey, 1993). De vraag die dan rijst is of nieuwsmedia moeten censureren om het publiek te beschermen en wat het publiek daar zelf van vindt. De journalistieke plicht tot het brengen van een waarheidsgetrouw beeld van de werkelijkheid komt hiermee in conflict met de plicht tot het tonen van medeleven en respect voor de privacy van slachtoffers (Sanders, 2003; artikelen 23 en 24 uit de Code van de Raad voor de Journalistiek).

Methodologie

Aan de hand van een online survey verspreid eind maart-begin april 2014 werden de gegevens van 399 respondenten verzameld in Vlaanderen. De gemiddelde leeftijd bedraagt 30 jaar (minimum 16, maximum 84), 37% van de steekproef is man, 63% is vrouw. 26% van de steekproef behaalde een diploma middelbaar onderwijs, 26% studeerde af aan een hogeschool en 48% behaalde een universitair diploma. De vragenlijst bestond uit demografische variabelen, een deel dat peilde naar de nieuwsconsumptie van de respondent, bestaande schalen om sensation seeking, attitude tov geweld, en empathie te meten, een zelf ontwikkelde schaal die de attitude tov journalistieke ethiek naging en ten slotte een deel waarin gevraagd werd om specifieke nieuwsfoto's te beoordelen op hun publiceerbaarheid.

Om de attitude van respondenten ten opzichte van journalistieke ethiek na te gaan, werd een schaal met dertien items ontwikkeld (Likertschaal van helemaal niet akkoord (1) tot helemaal akkoord (4)). Op basis van principale componentenanalyse met oblique rotatie ($KMO = .83$, Bartlett: $p < .001$) werden drie factoren behouden: recht op bescherming van het publiek, recht op informatie en recht op privacy. De eerste factor recht op bescherming van het publiek (Cronbach's $\alpha = .61$; $M = 2.35$; $SD = .55$) bestaat uit items zoals: 'Journalisten moeten rekening houden met de mening van het publiek bij het publiceren van schokkende beelden', 'Journalisten mogen in sommige gevallen hun foto's fotoshoppen wanneer deze te schokkend zijn'. De tweede factor recht op informatie (Cronbach's $\alpha = .79$; $M = 2.95$; $SD = .53$) bestaat uit zes items waaronder bv: 'Schokkende beelden zijn nodig om de wereld wakker te schudden.', 'Ik heb het recht te weten wat er gebeurt in de wereld, dus ik wil ook de schokkende beelden zien.', 'Het is de plicht en verantwoordelijkheid van journalisten om de waarheid te vertellen, en dus ook schokkende beelden te tonen'. De derde factor ten slotte peilt naar het recht op privacy (Cronbach's $\alpha = .85$; $M = 2.65$; $SD = .73$).

OV: Wat is de rol van geslacht, opleiding, online nieuwsconsumptie, need for arousal, empathie, attitude tov geweld en attitude tov journalistieke ethiek in de evaluatie van publiceerbaarheid van dramatische nieuwsfoto's?

Resultaten

Tussen de evaluatie van publiceerbaarheid van dramatische nieuwsfoto's en opleiding stellen we geen verband vast ($p > .05$). Geslacht correleert negatief met evaluatie van publiceerbaarheid ($r = -.20^{**1}$): vrouwen vinden dramatische nieuwsfoto's in mindere mate publiceerbaar ($M = 6,91$) dan mannelijke respondenten ($M = 7,65$) ($t(364) = 3,98, p < .001$). Hoe meer respondenten dramatische nieuwsfoto's als publiceerbaar beoordelen, hoe meer online nieuws ze raadplegen ($r = .11^{**}$), hoe positiever hun attitude tov geweld ($r = .12^{**}$), hoe hoger hun need for arousal (deelaspect intensiteit, $r = .15^{**}$), en hoe belangrijker ze het recht op informatie vinden ($.47^{**}$). Omgekeerd stellen we ook vast dat hoe meer respondenten dramatische nieuwsfoto's als publiceerbaar beoordelen, hoe minder affectieve empathie ze vertonen ($r = -.11^*$), hoe minder belang ze hechten aan recht op bescherming van het publiek ($r = -.43^{**}$) en het recht op privacy van betrokkenen ($r = -.35^{**}$).

Op basis van een meervoudige hiërarchische regressie met evaluatie van publiceerbaarheid als uitkomstvariabele, stellen we vast dat ons model (zie tabel 1) 30% van de variantie kan verklaren. De variabele geslacht is goed voor 4,5 % van de verklaarde variantie. Het toevoegen van online nieuwsconsumptie resulteert in 1,1% extra verklaarde variantie. De kenmerken need for arousal, affectieve empathie en attitude tov geweld samen voegen nogmaals 1 procent toe aan het model, maar de belangrijkste voorspellers zijn de factoren recht op bescherming, recht op privacy en recht op informatie. Deze vierde en laatste stap voegt 24% verklaarde variantie toe aan het model.

Tabel 1: Meervoudige hiërarchische regressieanalyse met voorspellers van publiceerbaarheid van dramatische nieuwsfoto's

	Gestandaardiseerde β	Aangepaste R^2	Verandering in R^2
Stap 1			
Geslacht	-.218	.045	.048
Stap 2			
Online nieuwsconsumptie	.108	.054	.011
Stap 3			
Need for arousal (intensiteit)	.053		
Affectieve empathie	-.045		
Attitude tov geweld	.081	.057	.012
Stap 4			
Recht op bescherming	-.207		

Recht op privacy	-.136		
Recht op informatie	.305	.30	.242

Voetnoot ¹: * = $p < .05$; ** = $p < .001$